

Конески

Конески

Од првата до последната песна во овој избор се изминати над триесет години. Преводот го направил Радован Зоговиќ за двојазичното издание во „Народна книга".

Од прве до последње песме у овом избору прошло је више од тридесет година. Песме је превео Радован Зоговић за двојезично издање у „Народној књизи".

Есенско утро

Урнати селски гробишта,
ни крст — само влажни камари,
и над нив круша горчинка
— на ветрот распната —
плаче со сите тајни дамари.
Темно и кално.
По шумата скока мали гавран.
Зад нив
застанати
вода натопени
шумат во црквичката.

Јесење јутро

Обављена сеоска гробља,
жмарљиве мотике без крстаче,
кад сама крушка дивљака
– од ветра разапета –
свим тајним дахарима плаче.
Мутно и блатно.
Магла притиска каменар и драгу.
Иза ње
стопе
напуњене водом
тону у шевару.

Молитва

Да бојлиш ноќе в чума
од сите џитајум тајно,
на тиха полноќ да витасаш
до едно место знајно.

Ставиши престолот божји
до небо оганот се вишат,
прелевите охолу бујно
отоек омав дишат.

Нема да повтори веќе
срце што лудува силно,
со викум ти ќе се обркиш
на нами диво и вилно.

Земјо, радост и треба
на една младешка снага.
Лекуј ме, лекуј, земјо,
од немир темен и тага!

Молитва

Да пођеш ноћу у шуму,
да срећеш тајно честом,
у стиску топот да стигнеш
на оно знано место.

Вито, дрхтаво борје
у само небо стиже,
а бујна сочна трава
опојним дахом дише.

Не може да трпи више
срце што кипи лудо,
с криком ћеш да се бациш
на земљу снажно и љуто.

Земљо, радости хоће
момачке груди и руке.
Лечи ме, лечи ме, земљо,
од мутног врења и туге!

'Рж

Нужна спокојност на подведени старици
и помиреност со судбината.
Истаков говор тих, едноличен, скрлнав,
зборови сосем секундожеви
шепотени од суви усни.
Но кога ветрот ќе задува:
потресување со главите,
и некаква песна длабинска, молитвена,
тажна како музика
на мртва градина – на селска стамица.

Раж

Неминовна спокојност стрњица обвијених
и помиреност са судбином.
Некакав разговор њих, монотон, искрен,
реч потпуно свакидашње
сувише једнака и заступљене.
Али кад ветар уздува:
климање главама,
нескладно махање рукама,
и некаква песма дубинска, исконска,
шумна као музика
у летње подне — на пустари полупустој.

Плетица

Смела исправеност на девојки
кои не се плашат од своите гради.
Модри цветчиња им се в коса,
рацете силно сплетени до снагата,
а сетак брсотете лисено нежно испружени
за прв допир.
Ах, тоа е хор девојчински –
до мешаата на судената се наджесува,
како сладок шалас да ѝ обгрне секаде,
но само звуците ѝ траабаат и една сила што сета
нешто одушевува, а вазнено наталкува.

Пшеница

Пркосна усправност девојака
које се не боје својих груди.
Модре су цветове задене у косу,
руке им снажно уз тело припијене,
а прсти у класима испружени жељно
за први додир.
Ах, што је хор девојака —
над њивом се сунце надноси,
чекамо да нас кô сладак талас обухвати,
али нас однесу једино звукови једне песме
што одушевљава, и намах растужује.

Ангелот на Света Софија

Ти којшто толку време ника
од малтерот на ѕидот мрачен,
пак слободен си в просторот зрачен
– о сите сни на мисла слика –
со животот што си гори видот
и гори како небо ѕидот.
Но таа лика исто се крие
од малтерот на мојите гради
и – утеха од дните млади –
то убоста како сестра ти е,
не, нема мајстор да ја стаси,
со мојот живот ќе се згаси.

Анђео из Свете Софије

Ти што године прође силне
испод малтера мрачног зида,
сад си у светлом здању видан
— о славе мисли тиха сине!—
сад ти животом поглед гори
и лик кô небо зором зори.
Ал' ону слику нешто се крије
испод малтера мојих груди
и — утеха коју младост жуди —
по лепоти кô сестра ти је —
не, нема мајстора да је спаси,
с којим ће срцем да се угаси.

Виј

Во свеста, како во полноќна црква,
те заклучив. И свеќи ко што бледат
на гасење, ти сега бледееш така,
а сите светци покорно те следат.
Ти мрка си заточница за која
јас толку моќни заклинања правам,
и еве веќе наставува часот
и сешто гласи дека ќе се јавам.
Јас идам како оној грозен Виј,
со сиви очи, сиот земја ледна,
да, смирен сум, и дека нежноста носам
во тврди грутки – затоа си бледна.
Се блеснам како нежен Виј, но веќе
тајнствена си повлекла во црква,
и штом ќе стасам до пределот, остро
се реже попор и со карпи покрива.
И сиот леден, бесон, јас се ронам
во таа пропаст, и сè веќе гасам.
Јас, Виј, во свеста те допирав моќно,
но, леден, немам сила да те стасам.

Виј

У свест те, као у поноћну цркву,
закључах. И ко што свеће бледе
нада се гасе, ти сад тако бледиш,
а ови што свећи похотљиво следе.
Ти си ту заточеница за коју
ја безброј молитви заклињања правим,
и ево најзад наступа твој тренут
и све говори да ћу да се јавим.
И ја долазим сличан страшном Вију,
сивих очију, сав човек леден,
да, ужасан сам, и јер нежност јечи
у грудвама тврдим – ти си тако бледа.
Ко жалосни Виј се примичем, ал' ти си
већ отворила двери цркве величанствене,
и тим границу пређем, понор отпро
наличје ружне и пустињу стене.
И сав леђ, бесан, ја се одрошавам
у овај амбис. И ево већ гинем.
Да, Виј, те у свест нарочито домамих,
ал' немам, жудан, снаге да те сломнем.

Тишина

Има нешто многу просто —
и тоа е тишина,
има нешто толку тихо —
вишина, ах вишина.

Лети стрема ова небо,
тони во височини,
склопи очи, склопи очи,
уморен си, почини.

Сека отуда, сека оттуда
ќе го свие крилото.
Ти си сега толку мирен,
сам во зеленилото.

Зошто жуте, зошто тоа
секидневно збивање?
Има нешто многу просто —
тоа е застивање.

Тишина

Има нешто врло просто —
што ће рећи тишина,
има нешто тако тихо —
висина, ах висина.

Лети, лишћем ка небу,
висина да отчини.
Склопи очи, склопи очи —
уморан си, отпочини.

Свака птица, свака птица
склопиће своја крила.
Ти си сада тако миран,
сам усред зеленила.

Чему даље, чему ово
свакодневно збивање?
Има нешто веома просто —
а то је заспивање.

Починка

Есенва е мирна, просветлена сета.
Човек сака нигде далеку да шета.
Убавино, што ме заморуваш веќе.

Сѐ ќе минам кое со возбуда мами.
Има такви места каде што сме сами.
Убавино, што ме заморуваш веќе.

Смирноста е мудра, страсноста е глупа.
Ќе седнам во паркот на некоја клупа.
Убавино, што ме заморуваш веќе.

И долго ќе седам, со цигара в рака.
Вечерта што иде ќе ја чекам така.
Убавино, што ме заморуваш веќе.

Одмор

Јесен је тиха, сетна светлост света.
Човек жели некуд далеко да шета.
Летото, ти ме замараш све више.

Прођи ту све што удубљеном мами.
Има таквих места где будемо сами.
Летото, ти ме замараш све више.

Смиреност је мудрост, страственост је глупа.
Седећу у парку на једну од клупа.
Летото, ти ме замараш све више.

И седећу тако, с гитаром у руци.
Седећу док вече не отласе шушуруци.
Летото, ти ме замараш све више.

Стебло

Поднаситените листја ги викаат
уште нешто жолте,
уплашени од неизвесноста на падот,
трепетаат на дрвото:
„Дојдете долу да си умреме,
побегнете од ветриштата
во приземна тишина.
Нека остане гол тој јаленосан скелет
да крши црни раце во просторот,
трупот нека му биде корито
за водите на дождот есенски.
А ние густо ќе го обиколиме,
да не може да го прескокни кругот
на своите многото-знајни столети!"

Стабло

Опало лишће дозива
лишће које још увек,
уплашено неизвесношћу пада,
трепери на дрвету:
„Силази доле да легнемо,
побегни од ветрушина
злих у приземну тишину.
Нека твој скелет утемељен остане го
да црне руке у пространству крши,
добро да му буде корито
за воде кише јесење.
А ми ћемо га опколити густо,
да не узмогне прекорачити круг
својих сећања непрозначних."

Дете заспано крај езеро

Ти спиеш, маленко,
а езерото се замислило —
езерото ја подготвува твојата судбина.
Ти спиеш а тоа
со неусетно оплискување ти внесува в душа
како во замбре со бели камчиња
во кое секое камче се гледа.
Ти спиеш
но и најситното негово набирање
како нишка води до оние гласни таласи
што еднаш ќе се родат, ќе заплачат и ќе те
понесат.
Спи ми детенце
езерото ја создава твојата душа
а мисли за твоите идни воздуси.

Уз језеро застало дете

Ти ставаш, малешно,
а језеро се замислило —
језеро твоју судбину спрема.
Ти ставаш, а оно
неосетним запљускивањем улази у твоју душу
као у заливић с белим камичцима
у који се сваки камичак види.
Ти ставаш,
а његово и најситније трепушкање
као што води ка оним гласним таласима
што ће једаред да се роде, да заплачу, да те
однесу.

Ставај, детенце,
језеро саздаје твоју душу
и мисли на твоја будућа узбуђења.

Деветвековци

Ни збор за глуждот што сподмолно боли.
Сите минале, од љубов гладни, сами.
и една стрмнина ве затрупна голи,
а светии грешни — Гоце, Пере, Даме.

Ни еднаш рака на вашето раме
не се допре, ниту сакала да гушка,
а само сенка бесплотна од знаме
и само колан од студена пушка.

И само на сон сите земни трошка —
разбрзани — до оној заден екот,
до оној куршум, в срце, како точка.

Не истина на сонот недоспан врена,
не сетивте да стане гребен векот —
ни копну може да навреди мена.

Девственици

Никад о квргама што потмуло боле,
о глади љубави, самоћи и ти саовцем.
Вас је једино смрт познала голе,
аскети строги — Даме, Пере, Гоце.

Жељна да грли, никад рука мека
на раме се ваше не ослони нијуко.
Само барјака бестелесна сенка,
и само ремен са леденом бучком.

и опраштали сте се само за сна кратка,
ил кад се последњем оном рецу кита,
куршуму оком, у срце, ко̂ тачка.

Ваш занос не осети ни у једној беди,
ви не познадосте живот као ситан,
ни колико може жена да увреди.

Песна на лозите во лозјата на Водно

Ако молчиме нешто во сончево пладне
кога е времето тивко и дрвјата играат,
тоа не е зашто жалиме секоја солза,
тоа е за да биде убаво.

Ако се нишаме од тишина кога ветрот нè задева,
и се наведнуваме воздушни една кон друга,
тоа не е зашто ужас од корен нè полазува,
тоа е за да биде убаво.

Ако постиламе сенки на месечина
кога никого нема да нè изнежади,
тоа не е за свирџиите поспано да свираат,
тоа е за да биде убаво.

Ако сме покорни под рацете на лозарите,
што ги кастрат нашите гранчиња и ги галат
ластарите,
тоа не е за да родиме грозје и вино,
тоа е за да биде убаво.

Чудни сме ние...
Кој почнал да нè разбира —
земјата му станува сè поблиска,
луѓето сè подалечни.

Песма лоза у винограднима на Водну

Жутимо ли лено у сунчано подне,
кад је време тихо и мирују траве,
то није исто свака шушти за себе,
то је – да би било лето.

Њихамо ли се из сопруска кад је ветар,
нагињемо ли се, задубљене, једна к другој,
што није исто уз нас из зла подилази,
то је – да би било лето.

Разастиремо ли по месецу сенке
кад нема никог да нас изненади,
то није да свици разметљиво светле,
то је – да би било лето.

Јесмо ли покорне рукама вотара
што нам крешу гране, а маже растаре,
то није да родимо гроздова и вина,
то је – да би било лето.

Друге смо лети...
Ко сонце да нас схвата –
земља му постаје све ближа,
људи све удаљенији.

Елен самак

Мизерни мршојадци му одат по трагите,
најретнато го демнат.

Нема да го домамат кон стадото
витките кошути со сребрен ѕвон на копитата.

Неговите рогови се заплетисуваат во гранки
која одвитува да шира,
ноќе,
и наврез ја гледа месечината, —
за поука да сети оголена бесмисленост
на животот.

Тој мора сепак да живее
и како извор да тече,
сè дури не го свие тој, не за сон а за смрт,
своето десно колено.

Самац јелен

Мизерни стрвинари иду му за петама,
натрегнуто га прене.

И неће га више домамити у стадо
витке кошуте звонавом тапана сребрнастом.

Његови се рогови заплету у гранама
кад се усуди да тира,
ноћу,
кад тркне свему гледа месечину, –
да затим осети још већу бесмисленост
битисања.

Ал' он ипак мора да живи,
да као извор тече,
све док не поклекне – не у сан него у смрт –
на десно своје колено.

Превалец

Заблудени во вителот на дните,
жените што го сакаа немаше кога,
немаше како да го сретнат.

Сега тие гледаат:
- како силуета на хоризонтот
си оди еден тих патник,
наскоро ќе го мине превалецот,
бесповратно го губат.
Убав им е некако тој, од далеку, спроти залезот.

А тој самиот си знае како му е:
тој е постаранат и зооден,
прашините му потатаао по косата,
прав му крцка по сувите жеица.

Тој слегува полека во една темна долина —
твојот поглед нема да го следи во неа.

Превој

Заковитлане у вртлогу дана,
њене у њега загубљене немадоше кад,
не нађоше начина да га сретну.

И сад гледају:
као силуета на хоризонту
иде један тих путник,
скоро ће за превој да зађе,
губе га неповратно.
А пут им је некако, издалека, према заласку.

А како је њему, то он најбоље зна:
преуморан је и посустао,
по коси му је прашина пала,
прашина му на сувим усницама шкрипи.

Он силази полако у неку тамну долину —
њихов га поглед у њој пратити неће.

Дон Кихот

Во светов, на бескрајниот фронт,
му дале и нему сектор,
да крепи, да брани:
едно местенце проклето,
поле поделено на непомирливи страни,
од едната — тој милосен Хектор.
Не зовре во тие превишта и тиева
тукот на битка.
Свион
со ситот го смачкаа кошитуа,
го столчија како лук, со толчник;
бишки
мав го сторија —
за други, на други бојишта, божем со слава
да прават историја.

Дон Кихот

У свету, на бескрајном фронту,
и њему дадоше сектор:
да храбри, да брани
једно проклето место —
поље подељено на непомирљиве стране,
а на једној — онај ојађен Хектор.
Из испраћуране и муљине сиње
битка не сасу тучње.
Цела свиле
пастушина сиштам изможђенице света,
стуђање, кô темњак стружем;
њега крици
разриче на комаде —
да други, на бојиштима другим, бојати славно,
историју граде.

Суша

Очите ми се како секнати кладенци
во суша
во предел каменит, стржен, запуштен.

Како земјата што чека за капка дожд
во летен пек,
така душава чека за солза,
а двете очи не можат никако да ја исцедат.

За показ е тоа, да знаеш!
Не туку-така горат без вода растенијата
и гладен мрее светот,
туку се дава обилен плач
за сите што останале поврата.

Суша

Очи су ми као пресахли извори
у суши
у пустом, каменитом, спрженом крају.

Кô земља што жуди капљицу кише
у летњој жези,
тако душа жуди за сузом,
а очи је никако не могу да исцеде.

То је за поуку, да знаш!
Не гори тек онако растање кад засвиће,
и гладни људи не умиру,
нити усева обилан плач
за онима што су отишли к врагу.

Содржина – Садржај

ПЕСНИКОВОМ РУКОМ ПИСАНО

Свеска 2.

БЛАЖЕ КОНЕСКИ

За издавача

Милоје Степановић

Редакциони одбор

Тоде Чолак
Петар Пајић
Милош Јевтић

Уредник

Милош Јевтић

Графичка редакција

Александар Милићевић
Радослав Топаловић

Издаје и штампа

ГРАФИЧКО-ИЗДАВАЧКА РАДНА ОРГАНИЗАЦИЈА
„МИЛИЋ РАКИЋ" — ВАЉЕВО

Прво издање

Тираж 3 000

Ваљево, марта 1981.